

Соловйова А.Б.

Інститут історії України Національної академії наук України

ІНВЕСТИЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА КРАЇН БЕНІЛЮКСУ (1991–2020 РР.)

У статті досліджено нормативно-правову основу торговельно-економічного співробітництва України та країн Бенілюксу, з'ясовано особливості інвестиційного співробітництва України та країн Бенілюксу з 1991 р. до 2020 р. З'ясовано, що економічна дипломатія перебуває в нерозривному зв'язку із зовнішньополітичними та внутрішньополітичними чинниками та вимагає комплексного аналізу цих факторів при дослідженні економічного співробітництва держав. Україна та країни Бенілюксу мають великий потенціал для двостороннього співробітництва у сферах торгівлі, економіки та інвестицій, демонструють позитивні зрушення за обсягами товарообігу між країнами та розгалуженням нормативно-правового забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Установлено, що серед країн Бенілюксу Бельгія є особливою країною з точки зору економічної дипломатії. У результаті конституційно-правового реформування Королівства Бельгії в 1993 р. суб'єкти федерації отримали право укладати міжнародні договори з питань свого ведення. Регіони також отримали додаткові повноваження в міжнародній сфері з метою розвитку експорту. Зроблено висновок про те, що основними формами економічного співробітництва України та країн Бенілюксу стали співпраця у сфері інвестиційної діяльності, а також торгівля товарами та послугами, що позначилася позитивною тенденцією до зростання. Основним українським товаром для експорту до країн Бенілюксу залишається сільськогосподарська продукція, а саме зернові культури. Загалом, аналіз торговельно-економічних відносини України та країн Бенілюксу в різних сферах показав поступальний розвиток взаємодії на рівнях урядів та окремих бізнес-структур. Україна та країни Бенілюксу мають розгалужену нормативно-правову базу, що дозволяє встановити підвалини для реалізації економічної політики, залучення іноземних інвестицій, проведення зустрічей та навчальних тренінгів у різних сферах економіки.

Ключові слова: зовнішня політика, співробітництво, європейська інтеграція, країни Бенілюксу, політика Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Нормативно-правову основу торговельно-економічного співробітництва України та країн Бенілюксу становлять угоди та меморандуми в різних сферах, що закладають підвалини для практичного втілення ініціатив. Так, протягом 1991–2000 рр. були підписані Меморандум про співробітництво між Головною державною інспекцією з карантину рослин Міністерства сільського господарства і продовольства України і Службою захисту рослин Міністерства сільського господарства, природокористування та риболовства Нідерландів та Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Нідерландів про технічне та фінансове співробітництво, покликані сприяти розвитку проєктів або програм у визначених сферах, а також зміцнити співробітництво між українськими та нідерландськими підприємствами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що окремі аспекти зовнішньої політики країн Бенілюксу неодноразово ставали предме-

том окремих досліджень учених. Серед них праці таких учених, як А.Е. Барагамян, Ю.В. Демешева та ін. Але особливості інвестиційного співробітництва України та країн Бенілюксу з 1991 р. до 2020 р. не були предметом окремого комплексного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – проаналізувати інвестиційне співробітництво України та країн Бенілюксу в період із 1991 р. до 2020 р.

Виклад основного матеріалу. Розбудова інвестиційного законодавства у новоствореній державі стикалася з низкою проблем. Так, під час аналізу та прогнозів розвитку процесу іноземного інвестування та його соціально-економічних наслідків за перше півріччя 1995 року у звіті Відділу іноземних інвестицій та кредитів окреслено рід об'єктивних та суб'єктивних факторів, які впливають на процес іноземного інвестування. Найпершою проблемою була саме складна і недосконала правова база. Станом на 1995 рік

нормативно-правова база у сфері інвестування налічувала понад 62 нормативно-правові акти різного рівня (від законів України і до інструкцій Мініфіну України), що значною мірою дезорієнтує іноземних інвесторів [1]. Такий аналіз здійснено і задля оцінки привабливості української економіки для іноземних інвестицій з огляду на опрацювання і підготовку проекту угоди з Бельгійсько-Люксембурзьким економічним союзом.

1995 рік ознаменувався і розбудовою співробітництва Нідерландів і України. Під час зустрічі Міністра економіки України В.М. Гуреєва з Міністром фінансів Королівства Нідерландів Г. Залмом у 1995 року на порядку денному були питання залучення інвестицій для здійснення ринкових реформ в Україні, а також залучення кредитів Королівства Нідерландів. Зазначалося, що за відсутністю власних коштів Україні необхідно залучення кредитів для розвитку підприємств пріоритетних галузей економіки України [2]. Як зазначалося в довідці Міністерства економіки України про зовнішньоекономічне співробітництво між Україною та Королівством Нідерландів станом на 2005 рік, договірно-правова база між Україною та Королівством Нідерландів не була розвинута. У жовтні 1992 року підписаний міжурядовий Меморандум про взаєморозуміння і дві галузеві угоди [3].

У 1997 Уряд України підписав Угоду з Бельгійсько-Люксембурзьким економічним союзом про взаємне заохочення і захист інвестицій [4]. Відповідно до ч. 1 ст. 2 Угоди між Урядом України та Бельгійсько-Люксембурзьким економічним союзом про взаємне заохочення і захист інвестицій кожна з Договірних Сторін заохочуватиме інвестиції на своїй території з боку інвесторів іншої Договірної Сторони і прийматиме такі інвестиції відповідно до свого законодавства. У тому ж році відбулося перше засідання Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС, що відбулося у 1997 р. у Люксембурзі.

Бельгія є особливою країною з точки зору економічної дипломатії. У результаті конституційно-правового реформування Королівства Бельгії у 1993 р., суб'єкти федерації отримали право укладати міжнародні договори з питань свого ведення. Регіони також отримали додаткові повноваження в міжнародній сфері з метою розвитку експорту [5, с. 96]. Передання регіонам Королівства Бельгії повноважень у сфері міжнародного експорту товарів із 1993 року визначила правові підґрунтя для нового етапу розвитку торговельного співробітництва із суб'єктами федерації Королівства Бель-

гії. П'ята державна реформа базувалася на трьох міжпартійних урядових угодах. Угода від 5 квітня 2000 року розширила повноваження регіонів на сфері сільського господарства та зовнішньої торгівлі [5, с. 97–98].

Загалом, діяльність вищих органів влади України щодо співробітництва з Нідерландами можна назвати непослідовною. У 2004 році заступник Міністра А. Березний звернувся до Головного управління з питань зовнішньої політики Адміністрації Президента України з метою підготовки візиту в Україну прем'єр-міністра Королівства Нідерландів Я.П. Балкененде та з проханням надати перелік проблемних питань українсько-нідерландських торговельно-економічних відносин [6]. Серед проблемних питань було названо недостатньо сприятливий інвестиційний клімат. Незважаючи на ухвалення законодавчих актів щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні, голландські бізнесмени скаржаться на затягування процесу реєстрації підприємств, бюрократизм українських службовців, непередбачуваність законодавства, коли змінюються порядок та правила, зокрема митні [6].

Попри неузгодженість роботи вищих органів влади України, нідерландська сторона виявляла значний інтерес до України у сфері інвестиційної діяльності. Станом на 01.01.2005 р. Нідерланди інвестували в економіку України 548 335,30 тис. дол. США, що становить 6,6% у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку України. Загалом, обсяги нідерландських інвестицій зросли порівняно з 2002 та 2003 роками.

У липні 2002 року відбулося створення посольства України у Королівстві Нідерландів. Така подія викликала необхідність затвердження розпорядження Кабінету Міністрів України з метою законодавчого врегулювання діяльності торговельно-економічної місії. Розпорядження мало сприяти подальшому нарощуванню обсягів товарообігу з Нідерландами та дозволить використовувати потужний промисловий та інвестиційний потенціал країн Бенілюксу. Найбільш перспективним видавалося співробітництво в металообробній, суднобудівній, деревообробній, нафтогазовій, сільськогосподарській, текстильній та хімічних галузях [7].

Двостороннє співробітництво у сфері міжнародного права, зокрема податкового, є необхідним складником розвитку інвестиційного партнерства. І для держави, і для об'єкта оподаткування відсутність зіткнення кількох податкових юрисдикцій створює позитивні умови для залучення

інвестицій. Усі країни Бенілюксу підписали з Україною конвенції про запобігання подвійному оподаткуванню, які наразі набули чинності. З Бельгією така конвенція була підписана у 1996 р. (набула чинності у 1999 р.). З Нідерландами – у 1995 р. (набула чинності у 1996 р.) [8].

Нідерландська сторона була досить активною щодо співпраці у сфері фінансового співробітництва. 22 травня 2000 р. до Міністерства економіки звернулось Посольство Королівства Нідерландів в Україні з проханням зареєструвати пільговий кредит у 3 300 000 голландських гульденів як проєкт фінансової допомоги відповідно до угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Нідерландів про технічне та фінансове співробітництво, підписаної 11 травня 1998 року. Слід зазначити, що це був перший проєкт, який пропонувався Нідерландською стороною як проєкт фінансового співробітництва. Раніше в межах Угоди надавалась тільки фізична допомога [9, арк. 4]. Міністерство економіки України листом від 30.06.2000 р. № 45-3-1217/44 погодилося з пропозицією Посольства Королівства Нідерландів щодо можливості реєстрації цього кредиту як фінансової допомоги. Крім того, пропонувалося розпочати підготовку процедури погодження списку проєктів фінансового співробітництва. Проте пропозицій щодо здійснення згаданої процедури від Нідерландів не надійшло.

Після аналізу документів та проведення зустрічі із СП ЗАТ «Голландія – Україна» Мінекономіки дійшло висновку, що проєкт фінансується не Урядом Королівства Нідерландів, як це передбачено Угодою. З огляду на ці обставини, Міністерство економіки дійшло висновку про неможливість реєстрації такого проєкту [9, арк. 5].

Як зазначено в листі Державного Секретаря Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України В. Першина до Віцепрем'єр-міністра України Л. Козаченка, Міністерство економіки звернулось до Прем'єр-міністра В. Ющенка з проханням підтримати пропозицію про неможливість реєстрації проєкту через зазначені обставини та затвердити проєкт листа Міністру зовнішньої торгівлі Нідерландів Г. Ібемі з викладенням позиції Української сторони. Крім того, наголошено, що після направлення відповідного листа Міністру зовнішньої торгівлі Нідерландів Г. Ібемі Нідерландська сторона не порушувала зазначеного питання. Першин зазначив, що здивування викликає позиція МЗС України, висловлена майже через рік після ухвалення Урядом рішення, в підготовці якого МЗС безпосередньо брало участь [9, арк. 6].

Міністерство аграрної політики, надавши оцінку проєкту Нідерландської сторони, зазначило, що цей проєкт може бути зареєстрований як проєкт фінансової допомоги за Міжурядовою угодою «Про технічне та фінансове співробітництво», здійснення якого надасть значну підтримку сільгосптоваровиробникам у Броварському районі Київської області, створить нові робочі місця та поповнить місцевий бюджет [9, арк. 7].

Міністерство Юстиції України також надало експертну оцінку щодо технічної та фінансової допомоги Нідерландів. Як зазначила Заступник Державного секретаря Л. Павліковська в листі до Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції, питання визнання та реєстрації згаданого проєкту як фінансової допомоги в рамках Угоди про технічне і фінансове співробітництво на цьому етапі є питанням Української сторони. У разі заінтересованості Української сторони у проєкті наступним кроком має бути виконання умов, визначених частиною 2 Угоди, тобто проєкт має бути узгоджений уповноваженим органом України та внесений у щорічний список проєктів [9, арк. 9–10].

Нідерландська сторона надала свою позицію щодо запропонованого проєкту. Відповідно до листів Посольства Королівства Нідерландів від 22 травня та 14 листопада 2000 року зазначений проєкт визнавався Нідерландською стороною як такий, що розглядається нею в рамках Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Нідерландів про технічне та фінансове співробітництво, пропонувалося зареєструвати його відповідно до Угоди та законодавства України.

Броварська районна державна адміністрація Київської області в листі до Віцепрем'єр-міністра України Л. Козаченка наголошувала, що з 1999 р. на території с. Плоске Броварського району впроваджується українсько-нідерландський проєкт фінансової та технічної допомоги. Як зазначено в листі, станом на 12.02.2002 р. реалізацію проєкту було призупинено протягом півроку, хоча він уже перебував у фінальній стадії [9, арк. 12].

У відповідь на надіслане звернення про державну реєстрацію проєкту та подані документи позитивні висновки були отримані від Державної митної служби України, Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України, Державної Податкової Адміністрації України, а також Міжнародного управління з питань розвитку та європейської інтеграції Міністерства економіки України від 06 липня 2000 року.

У листі від 18 січня 2001 року № 45-41/135-10 Міністерство економіки України вже не розглядало зазначений проєкт як фінансову допомогу [9, арк. 13].

У результаті виникнення такою бюрократичної плутанини адвокат, що представляє інтереси закритого акціонерного товариства «Голландія-Україна» з адвокатським запитом про проведення науково-правової експертизи стосовно можливості застосування положень Угоди «Про технічне та фінансове співробітництво» 1998 року між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Нідерландів до реєстрації проєкту надання Нідерландською стороною фінансової допомоги ЗАТ «Голландія-Україна» як проєкту фінансової допомоги в рамках зазначеної Угоди [9, арк. 14].

У тексті висновку науково-практичної експертизи щодо доктринального тлумачення положень Угоди вказано, що закрите акціонерне товариство «Голландія-Україна» отримало фінансову допомогу від Нідерландської сторони за програмою фінансової допомоги IFOM, що є одним з інструментів Міністерства економічних справ Нідерландів, які сприяють економічному розвитку нових ринків та просуванню інвестиційної діяльності [9, арк. 17].

З огляду на це, грошові кошти, надані Нідерландською стороною ЗАТ «Голландія-Україна» програмою IFOM, направлені на закупівлю в Нідерландах обладнання з переробки молока, необхідного для реалізації проєкту, оскільки обладнання з переробки молока було придбане на кошти, виділені за програмою Міністерства економічних справ Нідерландів, такі грошові кошти мають розглядатися як фінансова допомога у рамках Угоди про фінансове та технічне співробітництво.

Науковий експерт Інститут держави і права імені В.М. Корецького у тексті наукової експертизи зазначив, що первісне посилання української сторони на відсутність процедури та/або підзаконних актів щодо виконання Угоди по суті (відсутність здійснення реєстрації фінансової допомоги, практики у здійсненні таких проєктів, існування розбіжності у тлумаченні), які призвели до виникнення перешкоди з виконання міжнародного договору, може кваліфікуватися як міжнародно-правове порушення, тому що Учасник, відповідно до ст. 27 Віденської Конвенції «Про право міжнародних договорів», не може посилатися на положення свого внутрішнього права як виправдання щодо невиконання ним договору [9, арк. 17].

Загалом, діяльність вищих органів влади України щодо співробітництва з Нідерландами можна

назвати непослідовною. У 2004 році заступник Міністра А. Березний звернувся до Головного управління з питань зовнішньої політики Адміністрації Президента України з метою підготовки візиту в Україну прем'єр-міністра Королівства Нідерланди Я.П. Балкененде та з проханням надати перелік проблемних питань українсько-нідерландських торговельно-економічних відносин [10, арк. 36]. Серед проблемних питань названо не досить сприятливий інвестиційний клімат. Попри ухвалення законодавчих актів щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні, голландські бізнесмени скаржаться на затягування процесу реєстрації підприємств, бюрократизм українських службовців, непередбачуваність законодавства, коли змінюються порядок та правила, зокрема митні [10, арк. 38].

Попри неузгодженість роботи вищих органів влади України, Нідерландська сторона виявляла значний інтерес до України у сфері інвестиційної діяльності. Станом на 01.01.2005 р. Нідерланди інвестували в економіку України 548 335, 30 тис. дол. США, що становить 6,6% у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку України. Загалом, обсяги нідерландських інвестицій зросли порівняно з 2002 та 2003 роками.

У липні 2002 року відбулося створення посольства України у Королівстві Нідерландів. Така подія викликала необхідність затвердження розпорядження Кабінету Міністрів України з метою законодавчого врегулювання діяльності торговельно-економічної місії. Розпорядження мало сприяти подальшому нарощуванню обсягів товарообігу з Нідерландами та дозволить використовувати потужний промисловий та інвестиційний потенціал країн Бенілюксу. Найбільш перспективним видавалося співробітництво в металообробній, суднобудівній, деревообробній, нафтогазовій, сільськогосподарській, текстильній та хімічних галузях [7, арк. 127].

Однак посилення співпраці з одною країною Бенілюксу призводило до уповільнення роботи з іншою. Так, створення торговельно-економічної місії в Нідерландах здійснювалося за рахунок скорочення штатної чисельності працівників торговельно-економічної місії в Бельгії [7, арк. 128].

З огляду на заплановані на 30 червня 2005 року двосторонні консультації між зовнішньополітичними відомствами України та Королівства Нідерланди напередодні візиту до України (07 липня 2005 р.) Міністра закордонних справ Нідерландів Бернарда Бота, підготовлено аналіз про стан виконання Програми спільних дій на 2004–2006 рік

між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Нідерландів.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 15.06.2005 р. Міністерство економіки інформувало, що Нідерланди продовжували утримувати місце одного з найбільших інвесторів в економіку країни, посідаючи 5-те місце після США, Кіпру, Великобританії та Німеччини.

Окремим напрямом розвитку взаємин між українськими та нідерландськими підприємцями є програма технічної допомоги Уряду Нідерландів, яка реалізується центром менеджменту при Асоціації нідерландських промисловців та зайнятості. Мета такої програми – навчити українських інженерів малих та середніх приватних компаній принципам роботи в умовах вільної ринкової економіки.

У рамках офіційного візиту до Києва (9–11 травня 2005 року) делегації Міністерства економіки Королівства Нідерландів на чолі з Міністром зовнішньої торгівлі К. ван Генніп, до складу якої входила група голландських бізнесменів (45 компаній), відбулася зустріч із заступником Міністра економіки України В. Ігнащенком. Під час зустрічі обговорювалися питання стану та перспектив соціально-економічного розвитку, інвестиційного співробітництва між двома країнами, а також деякі проблемні питання двосторонньої торгівлі.

Україна активно співпрацює з Бельгією у сфері інвестиційної діяльності. 16 червня 2016 року в Брюсселі під егідою Валлонського агентства експорту та зовнішніх інвестицій за участю представників Європейського банку реконструкції і розвитку, Європейської Комісії, Українського союзу промисловців і підприємців, бельгійських фінансових інституцій відбувся бізнес-семінар для представників ділових кіл Бельгії щодо можливостей та перспектив ведення бізнесу з Україною, а також розвитку двосторонньої інвестиційної співпраці, під час якого обговорено переваги українського ринку [11].

Інша ситуація з підписанням Міжурядової конвенції про запобігання подвійному оподаткуванню склалася з Герцогством Люксембург. Підписана в 1997 році Конвенція, набула чинності лише після перегляду договірних умов та підписання протоколу про внесення змін до Угоди про уникнення подвійного оподаткування у 2017 році [12].

Микола Точицький, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Королівстві Бельгія та Великому Герцогстві Люксембург, зазначив, що набрання чинності цією конвенцією є важливим

і давно назрілим кроком. Набрання угодою чинності принесе нову динаміку у двостороннє економічне співробітництво між Україною та Люксембургом, відкриваючи нові перспективи для посилення співпраці у сфері інвестицій [13].

Обсяг бельгійських інвестицій в українську економіку за 2019 рік становив 104,8 млн дол. США. Інвестиції спрямовуються в уже розвинені сфери економічної діяльності [14]. Того ж року Нідерланди були однією з найбільших країн-інвесторів в Україну (8,3 млрд дол. США), а люксембурзькі інвестиції в українську економіку становили 469,2 млн дол. США. Зазначені інвестиції задіяні, зокрема, в промисловості, оптовій та роздрібній торгівлі, будівництві, у сфері транспорту.

В Україні зареєстровано понад 120 підприємств, що мають бельгійські інвестиції та близько сотні підприємств із люксембурзькими інвестиціями. Найбільша кількість компаній (понад 300) серед країн Бенілюксу функціонує з нідерландським капіталом.

Однією з люксембурзьких бізнес-структур в Україні є ВАТ «Arcelor Mittal-Кривий Ріг» (раніше «Криворіжсталь»), що є виробником металопродукції в Україні, якому належить близько п'ятої частини українського ринку. Після об'єднання у 2006 р. «Mittal Steel» із люксембурзькою компанією «Arcelor» уряду Люксембургу належить близько 4% акцій компанії «Arcelor Mittal». Люксембурзька компанія «Astron Buildings S. A.» є лідером на Європейському континенті у виробництві будівель із металевих конструкцій, будує заводи та склади з металевих конструкцій у багатьох містах України (Києві, Львові, Дніпропетровську, Одесі тощо). Машинобудівна компанія «Paul Wurth» здійснює поставки високотехнологічного обладнання для доменних печей українських металургійних підприємств, а з 2008 р. відкрила в Маріуполі власне представництво [15].

У 2009 році українська делегація відвідала Нідерланди на чолі з прем'єр-міністром України О.В. Турчиновим. Під час роботи делегації відбулися зустрічі з Міністром фінансів В. Босом щодо співпраці у сфері податкової політики, співробітництва у рамках МВФ ТА світового банку, з Міністром енергетики М. ван дер Ховен щодо транзиту енергоносіїв у європейському регіоні, запровадження та використання альтернативних та відновлювальних джерел енергії. Крім того, відбулися зустрічі з Міністром зовнішньої торгівлі Ф. Хеємскерком щодо інвестиційної привабливості України та з Коронованим принцом Нідерландів Віллемом-Олександром Клаусом

Георгом Фердинандом. Під час останньої зустрічі розглядалися питання щодо підготовки фахівців у сфері авіації, водного господарства та ін. [16].

Важливим складником економічної дипломатії країн Бенілюксу щодо України є діяльність економічних місій в Україні. У 2010 р. принц Філіп очолив міжгалузеві економічні місії в Індії, Бразилії, Казахстані та Україні. Княжа делегація в супроводі принцеси Матильди дала можливість багатьом бізнес-лідерам зустрітися з місцевими керівниками економічних та політичних органів, що мали на меті налагодження економічного співробітництва. У процесі Економічної місії принц Філіп провів зустрічі з Президентом України В. Януковичем, Прем'єр-міністром України М. Азаровим, Віцепрем'єр-міністром С. Тігіпком, з керівництвом м. Києва. У процесі Місії підписано 14 інших важливих контрактів та договірних документів у розвиток двосторонньої економічної співпраці. Проведено декілька тематичних семінарів за секторами: у сфері сільського господарства, харчової промисловості, відновлювальних джерел енергії та захисту довкілля, фінансової та банківської діяльності. Для кожного з членів бельгійської бізнес-делегації підготовлено окрему програму, яка передбачала зустрічі з представниками зацікавлених українських підприємств. Окрім того, Посол України та радник Посольства України з економічних питань, які були відражені до Києва для супроводження Місії, оперативно організували на місці ділові зустрічі для членів бельгійської делегації.

За даними Держстату України, за 2019 рік експорт українських товарів до Люксембургу збільшився порівняно з 2018 р. на 176% і склав 20,2 млн дол. США, імпорт товарів із Люксембургу зменшився на 35% та склав 53,1 млн дол. США. Позитивну динаміку показав і експорт українських товарів до Бельгії, що зріс порівняно з 2018 роком на 12,8% та склав 680,898 млн дол. США, імпорт товарів із Бельгії зменшився на 0,8% та склав 549,45 млн дол. США (станом 2020).

За товарною структурою зовнішньої торгівлі України у 2020 році провідними товарними групами українського експорту до Нідерландів були зернові культури, жири та олії тваринного або рослинного походження, насіння і плоди олійних рослин. Подібні товари експортуються до Бельгії та Люксембургу (зернові культури; насіння і плоди олійних рослин, палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки; продукти неорганічної хімії; чорні метали; текстильний одяг; деревина і вироби з неї тощо).

Новий етап розвитку торговельно-економічного співробітництва України з країнами ЄС, а також із країнами Бенілюксу ознаменувала активізація євроінтеграційного курсу України. Євроінтеграційний поступ України актуалізує завдання посилення ролі двосторонніх економічних відносин із передовими країнами-членами ЄС у системі міжнародного співробітництва [17, с. 482].

27 червня 2014 р. Україна та Європейський Союз підписали економічну частину Угоди про асоціацію, що передбачає створення зони вільної торгівлі та відкриває нові перспективи для нарощування загального товарообігу між Україною та країнами Бенілюксу. Економічні та торгові відносини України та країн Бенілюксу отримали нове правове підґрунтя з 1 вересня 2017 року, коли Угода про асоціацію між Україною та ЄС набрала повноцінної сили. Угода про асоціацію, включаючи її глибоку та всеохопну зону вільної торгівлі, є головним інструментом зближення України та ЄС. Постанова ЄС про заходи збільшує кількість сільськогосподарської продукції, яку Україна може експортувати до ЄС за Угодою про асоціацію без сплати митних платежів. Це також прискорює скасування тарифів на імпорт ЄС для низки промислових товарів, як передбачено Угодою про асоціацію [18]. Український бізнес також отримує стабільний та передбачуваний пільговий доступ до найбільшого ринку у світі з понад 500 мільйонами споживачів. Підприємства ЄС можуть скористатися легшим доступом до українського ринку та налагодити нові відносини з українськими постачальниками та партнерами.

Підтримуючи європейську інтеграцію і будучи малою країною, яка максимально залежить від зовнішньої торгівлі, основними прагненнями Бельгії в результаті подібних умов були ініціативи до укладення економічних угод з іншими країнами [19, с. 10].

Про поглиблення двостороннього торгово-економічного співробітництва між Україною та Бельгією, зміцнення двостороннього співробітництва у сфері енергоефективності та використання енергії свідчить проведення низки спільних зустрічей та ініціатив. За підсумками четвертого засідання Спільної українсько-бельгійської комісії з економічного та фінансового співробітництва, яке відбулося в Брюсселі, Україна та Бельгія висловили намір розширити межі взаємодії.

Під час зустрічі були обговорені питання, що стосуються розвитку торгово-економічного співробітництва між Україною та Бельгією, зміцнення

двостороннього співробітництва у сфері енерго-ефективності та використання енергії, поновлених джерел енергії, інфраструктури, сільськогосподарського сектору, співробітництва в галузі інформатики та інновацій, а також були представлені інвестиційні можливості в різних сферах [20]. Україна та Люксембург також мають намір на поглиблення співпраці у сфері економіки. Наприклад, українська флагманська авіабудівна компанія «Антонов» позитивно відреагувала на пропозицію авіакомпанії CargoLux співпрацювати в авіаційній галузі.

Висновки. Таким чином, основними формами економічного співробітництва України та країн Бенілюксу стали співпраця у сфері інвестиційної

діяльності, а також торгівля товарами та послугами, що позначилася позитивною тенденцією до зростання. Основним українським товаром для експорту до країн Бенілюксу залишається сільськогосподарська продукція, а саме зернові культури. Загалом, аналіз торговельно-економічних відносини України та країн Бенілюксу в різних сферах показав поступальний розвиток взаємодії на рівнях урядів та окремих бізнес-структур. Україна та країни Бенілюксу мають розгалужену нормативно-правову базу, що дозволяє встановити підвалини для реалізації економічної політики, залучення іноземних інвестицій, проведення зустрічей та навчальних тренінгів у різних сферах економіки.

Список літератури:

1. ЦДАВО. Міністерство економіки України. Відділ іноземних інвестицій і кредитів. Фонд 337. Опис 51. Доповідні записки, довідки та інші документи по виконанню доручень, постанов і розпоряджень Кабінету міністрів України, Верховної Ради України та Адміністрації Президента України з питань економічного аналізу і планування. Справа 797, арк. 149.
2. ЦДАВО. Міністерство економіки України. Відділ іноземних інвестицій і кредитів. Фонд 337. Опис 51. Доповідні записки, довідки та інші документи по виконанню доручень, постанов і розпоряджень Кабінету міністрів України, Верховної Ради України та Адміністрації Президента України з питань економічного аналізу і планування. Справа 797, арк. 180.
3. ЦДАВО. Міністерство економіки України. Відділ іноземних інвестицій і кредитів. Фонд 337. Опис 51. Доповідні записки, довідки та інші документи по виконанню доручень, постанов і розпоряджень Кабінету міністрів України, Верховної Ради України та Адміністрації Президента України з питань економічного аналізу і планування. Справа 797, арк. 192-193.
4. Угода між Урядом України та Бельгійсько-Люксембурзьким Економічним Союзом про взаємне заохочення і захист інвестицій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_691#Text (дата звернення: 20.11.2021).
5. Демешева Ю.В. Конституционно-правовые механизмы разрешения этнолингвистического конфликта в Бельгии : дисс. ... канд. юрид. н. : 12.00.02. Москва, 2015. 285 с.
6. ЦДАВО. Міністерство економіки та з питань Європейської інтеграції України. Управління ТЕЗ з країнами Європи, США та Канадою. Фонд 337. Опис 51. Документи про виконання доручень Кабінету Міністрів України з питань двостороннього співробітництва України з країнами Центральної, Східної та Північної Європи. Справа 2954, арк. 36.
7. ЦДАВО. Міністерство економіки та з питань Європейської інтеграції України. Управління зарубіжних представництв. Фонд 337. Опис 51. Документи про виконання доручень Кабінету Міністрів України з торговельно-економічних та виставкових питань. Справа 2635, арк. 127-128.
8. Конвенція між Україною і Королівством Нідерландів про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528_654 (дата звернення: 29.05.2020).
9. ЦДАВО. Міністерство економіки та з питань Європейської інтеграції України. Управління двостороннього співробітництва. Фонд 337. Опис 51. Документи про виконання доручень Кабінету Міністрів України з питань політики та стратегії міжнародного техніко-економічного співробітництва та двосторонніх програм США. Справа 2425, арк. 4-17.
10. ЦДАВО. Міністерство економіки та з питань Європейської інтеграції України. Управління ТЕЗ з країнами Європи, США та Канадою. Фонд 337. Опис 51. Документи про виконання доручень Кабінету Міністрів України з питань двостороннього співробітництва України з країнами Центральної, Східної та Північної Європи. Справа 3202, арк. 83-85.
11. 16 червня ц.р. у Брюсселі відбувся бізнес семінар для представників ділових кіл Бельгії щодо можливостей та перспектив ведення бізнесу з Україною. URL: <https://belgium.mfa.gov.ua/news/48494-16-chervnya-cr-u-bryusseli-vidbuvsya-biznes-seminar-dlya-predstavnikov-dilovih-kil-belygiji-shhodo-mozhливостей-ta-perspektiv-vedennya-biznesu-z-ukrajinoju> (дата звернення: 29.05.2020).

12. Конвенція між Урядом України і Урядом Великого Герцогства Люксембург про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і на капітал. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442_002 (дата звернення: 29.05.2020).

13. L'interview de l'Ambassadeur d'Ukraine Mykola Tochytskyi à l'édition «l'AGEFI Luxembourg» 02 février 2018 18:25 URL: <https://belgium.mfa.gov.ua/fr/news/62797-rozgornute-intervju-predstavnika-ukrajini-pri-jes-posla-ukrajini-v-belygiji-ta-lyuksemburzi-mtochicykogo-dlya-agefi-luxembourg> (дата звернення: 29.05.2020).

14. Україна та Бельгія. Торговельно-економічне співробітництво. URL: <https://belgium.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/ukrayina-ta-belgiya/3133-trade> (дата звернення: 29.05.2020).

15. Люксембург. Українсько-люксембурзькі відносини з 1991 р. URL: http://elibrary.ivinas.gov.ua/478/1/Entsyklopedia_verska-279-293.pdf (дата звернення: 29.05.2020).

16. ЦДАВО. Міністерство аграрної політики України. Фонд 27. Доручення Кабінету міністрів України та документи (довідки, листи) з їх виконання. Опис 27. Справа 1889. Арк. 128–129.

17. Французька модель державності: політичний, економічний, соціальний і правовий аспекти : монографія / ред.: Н.О. Татаренко, С.С. Троян, О.І. Шаповалова. Київ : ДАУ при МЗС України, 2015. 492 с.

18. Ukraine and the EU. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/1937/ukraine-and-eu_en (дата звернення: 29.05.2020).

19. Барагамян А.Е. Внешняя политика Бельгии в отношении стран Евросоюза. URL: <http://pglu.ru/upload/iblock/13e/2.pdf> (дата звернення: 29.05.2020).

20. L'Ukraine et la Belgique vont renforcer leur coopération dans les domaines de l'énergie, de l'agroalimentaire et de la technologie de l'information. URL: <https://www.ukrinform.fr/rubric-polytics/2622908-lukraine-et-la-belgique-vont-renforcer-leur-cooperation-dans-les-domaines-de-lenergie-de-lagroalimentaire-et-de-la-technologie-de-linformation.html> (дата звернення: 29.05.2020).

Soloviova A.B. INVESTMENT COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND BENELUX COUNTRIES (1991–2020)

The article examines the legal framework for trade and economic cooperation between Ukraine and the Benelux countries, clarifies the features of investment cooperation between Ukraine and the Benelux countries from 1991 to 2020. It was found that economic diplomacy is inextricably linked with foreign and domestic factors and requires a comprehensive analysis of these factors in the study of economic cooperation. Ukraine and the Benelux countries have great potential for bilateral cooperation in trade, economy and investment and show positive changes in the volume of trade between the countries and the branching of regulatory and legal support for foreign economic activity. It is established that among the Benelux countries, Belgium is a special country in terms of economic diplomacy. As a result of the constitutional and legal reform of the Kingdom of Belgium in 1993, the subjects of the federation were given the right to conclude international agreements on their conduct. The regions have also been given additional powers in the international sphere in order to develop exports. It was concluded that the main forms of economic cooperation between Ukraine and the Benelux countries were cooperation in the field of investment, as well as trade in goods and services, which had a positive upward trend. The main Ukrainian commodity for export to the Benelux countries remains agricultural products, namely cereals. In general, the analysis of trade and economic relations between Ukraine and the Benelux countries in various fields showed the progressive development of cooperation at the levels of governments and individual business structures. Ukraine and the Benelux countries have an extensive legal framework that allows establishing the foundations for the implementation of economic policy, attracting foreign investment, holding meetings and training in various sectors of the economy.

Key words: foreign policy, cooperation, European integration, Benelux countries, European Union policy.